

Miscellanea

In memoriam Gilbertus van der Velden O.Praem. (1908-2006)

Geboren in Breda op 27 februari 1908 heeft Gilbertus (klooster-naam, Gregorius doopnaam, George roepnaam) een uitzonderlijk lang en vruchtbaar leven gehad. Bijna 99 jaar oud — hij hoopte de honderd nog te halen — stierf hij op 26 december 2006 in het verzorgingshuis De Bongerd, tegenover de Abdij van Berne te Heeswijk.

Volgens de biograaf van zijn abdij dr. Alph. van den Hurk zou het gemakkelijker zijn, in zijn levensbeschrijving op te sommen wat hij niet had verricht, dan wat hij wel heeft gedaan. Maar enige historische hoofdpunten uit zijn leven en enige toppublicaties verdienen in deze periodiek wel met ere te worden genoemd.

Zijn middelbare studie genoot hij op het Serafijns Seminarie van de kapucijnen te Langeweg bij Zevenbergen (Noord-Brabant). Na zijn intrede en kleding in de Abdij van Berne, in 1926, en hogere studies aldaar ontving hij in 1932 de priesterwijding van Mgr. Th. Heylen, bisschop van Namen en norbertijn, in de abdijkerk te Heeswijk. Enige jaren volgde hij aan de Katholieke Universiteit van Nijmegen, o.a. bij prof. Titus Brandsma O.Carm., filosofie en mystiek in 1934-1936.

Van der Veldens eerste activiteit naar buiten was deelname aan het apostolaat van de zogenoemde misweken, in navolging van de Tongerloënsis Antoon van Clé. Al spoedig ging hij in woord en geschrift over naar serieuze propaganda voor de Katholieke Filmactie onder de titel 'Film en Liturgie'. Hij richtte in de abdij een 'donkere kamer' in, kocht en hanteerde een Leica-fototoestel, en vervaardigde voor het onderwijs beeldstroken. Vlak na de Tweede Wereldoorlog kreeg hij de opdracht van abt Milo Ondersteijn een stichting in Noord-Frankrijk te ondernemen in het bisdom Soissons. Het resulteerde in een priorij te Nogent-l'Artaud aan de Marne, die reeds in 1949 werd opgeheven; zie hierover zijn zakelijk en eerlijk verslag in *Anal. Praem.*, 60 (1984) blz. 289-308. Van der Velden verbleef nadien in de abdij van Mondaye als novice-meester, cantor en circator, tot hij in september 1951 in Heeswijk de zorg kreeg voor het noviciaat en opleiding van clerici en broeders tot 1957. Ondertussen werd hij — onvermoeid en op vele markten thuis — docent in de dogmatische theologie en bibliothecaris. Zijn speciale onderwerpen van tientallen lezingen en cursussen waren Bijbel en Liturgie.

Zonder schroom bewoog hij zich tijdens de eerste zitting van het Tweede Vaticaans Concilie in Rome, september-december 1962, als journalist en assistent van Mgr. Dubbelman uit Jabalpur (India), en was hij medeoprichter en redacteur van het Nederlandse tijdschrift *Concilium Oecumenicum Vaticanum II*, uitgegeven bij de Gooi en Sticht te Hilversum.

In april 1963 werd hij benoemd en geïnstalleerd als pastoor van het kleine, maar historische dorpje Bokhoven bij 's-Hertogenbosch, waar hij voortvarend de administratie van de kerkgoederen ter hand nam. Het oude en veelzijdige parochie-archief vanaf 1369 was zijn klein paradijs. Hij vergat daarnaast niet de rijke historie van de Abdij van Berne, haar middeleeuwse parochies en uithoven, en publiceerde tientallen artikelen voor couranten, historische en heemkundige tijdschriften (*Met gansen trou*) en droeg met enkele boeken bij tot de grote reeks *Bijdragen tot de geschiedenis van het zuiden van Nederland*, onder redactie van prof. H. van den Eerenbeemt, over *De kosterij van Bokhoven, 1369-1969*, deel 36, 182 blz. en *Het patronaatsrecht over Bokhoven, een proces te Brussel 1769-1770*, deel 43, 206 blz.

In 1975 beëindigde hij het pastoraat in Bokhoven, keerde terug naar Heeswijk en vestigde zich in het verzorgingshuis De Bongerd tegenover de Abdij. Het abdijsarchief, nu zo dichtbij werd voor hem een ware 'Fundgrube'. Zijn debuut als onderzoeker en auteur van historische geschriften had hij al in 1934 gemaakt met een goed artikel getiteld *De bouwkundige ontwikkeling van de abdij*, in het gedenkboek bij het achtste eeuwfeest van de abdij, geheten het *Berneboek*, blz. 200-214. Nu nam hij grotere projecten ter hand als *Het Memoriaal van abt Moors, 1634-1639*, (Averbode 1980), 312 blz.; *Het oudste cijsregister van de Abdij van Berne uit 1367*, ('s-Hertogenbosch 1982), 177 blz.; *Het necrologium Bernense van Arnold van Vessem uit 1574*, (Abdij van Berne 1986), 3+149 blz.; en als tweevoudige klap op de vuurpijl de transcriptie en uitgave van twee Bossche kronieken uit de zeventiende eeuw, die zich als handschrift bevonden in het abdijsarchief van Heeswijk, namelijk *Cronijk der Stad 's-Hertogenbosch ende Meierije van dien van 1119 tot 1623*, het zogenoemde 'schepenkroniekje' (Heeswijk 1998) 6+156 blz.; en, toen Van der Velden eenmaal de beschikking had over een computer en printer als tekstverwerker, het tweedelige manuscript *De kroniek van het St. Geertruiklooster te 's-Hertogenbosch*, officieel getiteld *Die chronijcke der Stadt ende Meijerije van 's-Hertogenbosch*, lopende van 1140 tot 1699 en tellende tesamen 1067 beschreven bladzijden! De transcriptie

van deze zeventiende-eeuwse handschriften kostte Van der Velden twee jaren tijd, maar met hulp van de abdijschrijver en de financieel-technische steun van de heren van het Bossche stadsarchief kon de laatstgenoemde reuzekroniek in druk en als cd-rom in 2001 worden uitgegeven. Van der Velden kon het geduld natuurlijk niet opbrengen, en publiceerde alvast de voor de Orde van Prémontré belangrijke extracten uit deze kroniek in de *Analecta Praemonstratensia*, 66 (1990) blz. 70-78, onder de titel *Praemonstratensia in een kroniek van de stad en de meierij van Den Bosch*, met een inleiding op deze kroniek en met letterlijke extracten, voorzien van voetnoten.

Het is vanzelfsprekend, dat abdijsheer Georg van der Velden aldus een enorme leesvaardigheid verwierf, maar ook door confraters en vakgenoten om zijn trouwe werklust en acribie werd bewonderd en geraadpleegd. Het adagium van Plinius de Jongere 'Multum non multa' mag hier worden omgebouwd in 'Multum et multa', denkend aan de historische boeken — zo'n tiental — en artikelen — zo'n honderdtal — en aan de ontelbare transcripties van oorkonden-teksten op perkament en papier uit het kloosterarchief, bij schatting zeker een duizendtal! Ere wie ere toekomt!

George van der Velden stierf in de hoge leeftijd van 98, bijna 99 jaar, in Huize De Bongerd te Heeswijk na enkele jaren van ouderdomszwakte op het gebied van zien en horen, maar genietend van de kleine attenties van familie, confraters en huisgenoten. Hij werd begraven op het kerkhof in de abdijtuin op 30 december 2006.

Abdij van Berne
Abdijstraat 49
NL-5473 AD Heeswijk

H. VAN BAVEL O.Praem.